

5. SINIF SOSYAL BİLGİLER

FULLETEN

EFSANE

SBD NOTLARI

SB.5.1.3

YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMADA BERABERİZ

● Konu Özetleri

● SBD Bilgi

● Kavram Kartları

● Kazanım Odaklı

HAZIRLAYAN

Muammer ASLAN

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA

5. SINIF

1. ÖĞRENME ALANI · BİRLİKTE YAŞAMAK

5.1.3 YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMADA BERABERİZ

Öğrenme çıktısı: Toplumsal birliği sürdürmeye yönelik yardımlaşma ve dayanışma faaliyetlerine **katkıda bulunabileceksiniz**. Anahtar kavramlar: **yardımlaşma, dayanışma, birlik ve beraberlik, STK**.

Türk toplumunun önemli özelliklerinden biri **yardımlaşma ve dayanışmaya** önem vermesi; iyi ve kötü günlerde **birlik ve beraberlik** içinde hareket etmesidir. Milletimiz sevinçleri paylaşarak çoğaltmış, hüznüleri omuz omuza vererek azaltmıştır. Geçmişten günümüze bunun pek çok örneği vardır.

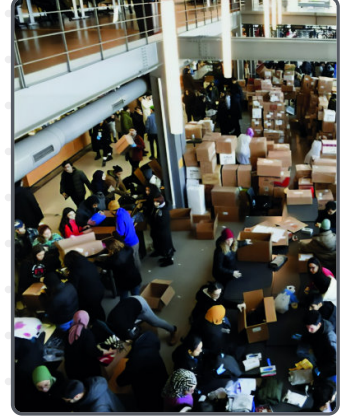
Görsel 1.26 · Sadaka taşı

Görsel 1.27 · Millî Mücadele'de emirlerin uygulanması (temsili)

Görsel 1.28 · Türk Kızılay kıyafet dönüşüm kutusu

Görsel 1.29 · Depremzedeler için toplanan yardımlar

DÖNEM	YARDIMLAŞMA ÖRNEĞİ	ÖNEMİ
Selçuklu ve Osmanlı	Sadaka taşı: meydanlara, cami ve çeşme yanlarına konurdu. Yardım etmek isteyen taşın içine para bırakır; ihtiyaç sahibi gecenin geç saatinde kimseye görünmeden ihtiyacı kadar alırdı.	İhtiyaç sahibi incinmez, mahremiyeti korunur; hayır amacına ulaşır.
Millî Mücadele	Mustafa Kemal Paşa'nın yayımladığı emirler le ordunun giyinme, beslenme, cephane ihtiyaçları karşılandı; millet tüm yokluklara rağmen varını yoğunu ortaya koydu.	Vatanın kurtuluşu için millet-ordu dayanışması .
Günümüz	Türk Kızılay "2. El Tekstil" projesi: kıyafet dönüşüm kutularında toplanan ürünlerin geri dönüşüm geliri barınma, gıda, giyim ve eğitim desteğine kaynak olur.	Hem yardım hem geri dönüşüm ; kaynaklar israf edilmez.
6 Şubat 2023	Asrın felaketi: Kahramanmaraş merkezli depremde halk tek yürek olup maddi ve manevi yardımlarla depremzedelerin yaralarını sardı.	Toplumsal birlik ve beraberliğin en güçlü örneği.

Mahremiyet neden önemli?: Yardım yapılan kişilerin **incinmemesi** için mahremiyet önemlidir: sadaka taşı, kimliği gizli bağış kutuları ve kumbaralar bu anlayışın devamıdır. Yardımlaşma toplumda **güven, sevgi, dayanışma ve aidiyet** duygularını geliştirir.

YAZILI RADARI

- **Yazılıda nasıl sorulur?** "Sadaka taşı uygulamasının amacı nedir? Günümüzde benzer bir uygulamaya örnek veriniz." → amaç: **ihtiyaç sahibini incitmeden** yardım; örnek: **askıda ekmek, bağış kutusu**.
- "Millî Mücadele'de yaşasaydınız emirlere neden destek verirdiniz?" → vatanın kurtuluşu, ordunun ihtiyaçları, dayanışma.

5.1.3 YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA FAALİYETİ YAPAN KURUMLAR

Ülkemizde yardımlaşma ve dayanışma çalışmaları **kamu kurum ve kuruluşları** ile **sivil toplum kuruluşları (STK)** tarafından yürütülür. Kamu kurumları ülkenin her yerinde; STK'lar kurulduğu bölgede ve ülke genelinde faaliyet gösterir. Amaç: **yoksulluğu azaltmak**, yaşam koşullarını iyileştirmek, toplumdaki sorunları azaltarak **birlik ve beraberliği güçlendirmek**.

KURUM	TÜRÜ	YAPTIĞI ÇALIŞMALAR
T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	Kamu	Ulusal Vefa Programı : yaşlı ve özel gereksinimli vatandaşların ev temizliği, kişisel bakım gibi temel ihtiyaçları; ekipler haneleri düzenli ziyaret eder; 127.720 vatandaşın ihtiyacı karşılandı.
AFAD	Kamu	Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı: afet ve acil durumlarda süreci yönetir , arama-kurtarma ve yardımları koordine eder.
T.C. Millî Eğitim Bakanlığı	Kamu	Depremde okullar, pansiyonlar, öğretmenleri barınmaya açıldı; MEB AKUB ekibi arama-kurtarmaya destek verdi; meslek liseleri ve halk eğitim merkezlerinde çadır, uyku tulumu, battaniye, soba, atkı, bere üretildi.
Belediyeler	Kamu (yerel)	Deprem bölgesine hizmet; sosyal sorumluluk projelerine destek (kitap temini gibi).
Türk Kızılay	STK	Bağış kutuları, kıyafet dönüşüm kutuları, toplum merkezleri, afetlerde barınma ve gıda yardımı.
Okul kulüpleri / öğrenci grupları	Gönüllü	Sosyal yardımlaşma ve dayanışma kulübü, kumbaralar, kermes, kitap toplama, sadaka kutusu.

Yardım faaliyetlerinin etkisi: Bireylere etkisi: temel ihtiyaçları karşılanır, yalnız bırakılmaz, güven ve umut duyar. **Topluma etkisi:** yoksulluk azalır, sorunlar küçülür, **birlik ve beraberlik** güçlenir, değerler (yardımseverlik, duyarlılık) yaygınlaşır.

Okulda neler yapılabilir?: Kumbara ve kitap kampanyası, kermes, ihtiyaç sahibi arkadaşlara giysi-kırtasiye desteği, yaşlı ziyaretleri, fidan dikimi, deprem bölgesine mektup ve malzeme gönderme, Kızılay bağış kutusu.

YAZILI RADARI

- **Yazılıda nasıl sorulur?** "Kamu kurumu ile sivil toplum kuruluşu arasındaki farkı yazınız; her birine örnek veriniz." → Kamu: **devlete bağlı**, her yerde (AFAD, bakanlıklar); STK: **gönüllülük** esaslı (Türk Kızılay, dernekler, vakıflar).
- Ulusal Vefa Programı kimlere yöneliktir? → **yaşlı ve özel gereksinimli** vatandaşlar.

KAVRAMLAR

Kamu kurumu: Devlete bağlı, halka hizmet veren kuruluş.

STK: Sivil toplum kuruluşu; gönüllülerin kurduğu dernek, vakıf.

AFAD: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı.

Ulusal Vefa Programı: Yaşlı ve özel gereksinimli vatandaşlara evde bakım programı.

Özel gereksinimli: Günlük yaşamda desteğe ihtiyaç duyan birey.

Kronik hastalık: Uzun süren, sürekli hastalık.

MEB AKUB: MEB'in arama kurtarma birimi.

Koordine etmek: Çalışmaları uyumlu biçimde düzenlemek.

Yoksulluk: Temel ihtiyaçları karşılayamama durumu.

Kermes: Yardım toplamak için düzenlenen satış etkinliği.

SOSYAL SORUMLULUK PROJESİ NASIL YAPILIR?

5. SINIF

1. ÖĞRENME ALANI · BİRLİKTE YAŞAMAK

5.1.3 SOSYAL SORUMLULUK PROJESİ: "EL ELE, GÖNÜL GÖNÜLE"

Uğur Öğretmen ve öğrencileri, deprem bölgesindeki bir okulun öğrencilerine yönelik bir **sosyal sorumluluk projesi** hazırladı. Önce AFAD, STK ve MEB'in çalışmalarını incelediler; fikirlerin **güçlü ve zayıf yönlerini** belirlediler; sınıf olarak karar verip beş görev grubu oluşturdular.

GÖREV GRUBU	TEMSİLCİ	NE YAPTI?
Yönetici	Emir Taha	Süreci baştan sona yönetti, gruplar arası iletişimi sağladı; okul idaresine resmî başvuru yapıp müdürden onay aldı.
İhtiyaç saptama	Ayşe	AFAD, belediye ve STK'ların ihtiyaç listelerini inceleyip ihtiyaç listesi hazırladı: kıyafet (mont, kazak, ayakkabı), temizlik (sıvı sabun, peçete, çöp torbası), kırtasiye (kitap, defter, kalem).
Kaynak belirleyici	Aliye	Malzemeleri temin etmek için velilerin katılacağı bir kermes ve sadaka taşından ilham alan sadaka kutusu planladı.
Kampanya sorumlusu	Ali	Kutuların ve kermesin yerlerini belirledi; davetiye hazırlayıp esnafa dağıttı; okul aile birliğiyle velileri bilgilendirdi.
Faaliyet yürütücüsü	Ahmet	Okul idaresinden izinleri aldı; etkinlik planını hazırlayıp uyguladı; görevleri dağıtıp kontrol etti.

Zayıf yönler: Gruplar arası iletişimin zayıf olması · gazete haberlerine az yer verilmesi · sadaka kutusunun kurumsal güveninin olmaması · bazı velilerin davetiye dağıtımına zaman ayıramaması · kermes görev listesinin olmaması

Alınan kararlar (çözümler): Velilerin izniyle **e-posta** açıldı · haberlerden çanta ve boya kalem de listeye eklendi · kutu için **Türk Kızılay** ile iletişime geçildi (dilekçeyle bağış kutusu) · davetiyeleri öğretmenler dağıttı · görevli listesi önceden yapıldı

1
Kızılay bağış kutularının okul koridoruna konması ve kermes davetiyelerinin dağıtılması

2
Kermes etkinliğinin yapılması

3
İhtiyaç listesindeki malzemelerin alınması

4
Bağış kutularının Kızılay'a teslimi; malzemelerin **kargo** ile deprem bölgesine gönderilmesi

Sonuç: Kermes büyük ilgi gördü, katılanlar çevreyi temiz tuttu; kumbarasındaki tüm parayı bağışlayan öğrenciler oldu; toplanan parayla malzemeler alınıp ulaştırıldı. Süreç **dijital sunu** ile tüm sınıflara izletildi, yerel gazetelerde haber oldu. Proje öğrencilerin **dayanışma, fedakârlık, iyilikseverlik** değerlerini ve aralarındaki **birlik ve beraberliği** güçlendirdi.

YAZILI RADARI

● **Yazılıda nasıl sorulur?** Bir proje metni verilir "öğrencilerin fikir ürettiği / görev paylaştığı / fikirleri uygulamaya koyduğu" yargılarından hangilerine ulaşıldığı sorulur (kitaptaki örnek soru: **I, II ve III**). Proje adımlarını **sırayla** yazabilmelisiniz.

KAVRAMLAR

Sosyal sorumluluk projesi: Toplum yararına planlanan gönüllü çalışma.

Zayıf yön: Bir fikrin eksik, geliştirilmesi gereken tarafı.

Anekdöt kaydı: Gözlemlerin kısa notlarla kaydedilmesi.

Davetiye: Etkinliğe çağrı yazısı.

Güçlü yön: Bir fikrin başarıyı kolaylaştıran tarafı.

Alternatif çözüm: Sorun için önerilen başka yol.

Dilekçe: Bir istek için kuruma verilen resmî yazı.

Okul aile birliği: Veli ve öğretmenlerin okul için oluşturduğu birlik.

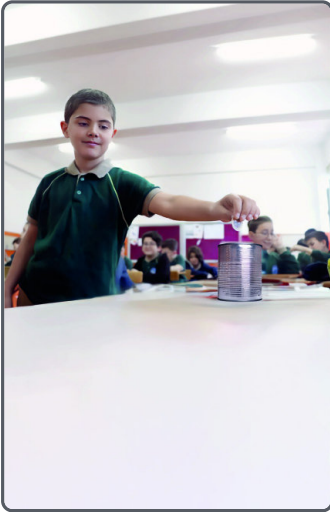
YARDIM HABERLERİ · DEĞERLER · ÖĞRENME ALANI ÖZETİ

5. SINIF

1. ÖĞRENME ALANI · BİRLİKTE YAŞAMAK

5.1.3 YARDIM HABERLERİ VE DEĞERLERİMİZ

HABER	NE YAPILDI?	GELİŞEN DEĞERLER
Yardımseverlikleriyle 11 ülkede kalplere dokundular	Bir ortaokulun sosyal yardımlaşma kulübü sınıflara kumbaralar koydu; öğretmen, öğrenci ve veli bağışlarıyla 7 yılda Somali, Uganda, Togo, Nepal gibi ülkelere yetimhane, mescit, okul, sağlık ocağı, su kuyusu yaptırıldı.	Yardımseverlik, duyarlılık, insan sevgisi
Meslek lisesi öğrencileri yardıma koşuyor	Yalnız yaşayanların bozuk fırın, buzdolabı, mobilyasını tamir ettiler; köy okullarına kütüphane kurdular; masa, sandalye, atkı, bere hediye ettiler; tekerlekli sandalye, protez temin ettiler; 14 okuldaki fırında pişen ramazan pideleri 100 bin eve dağıtıldı.	Fedakârlık, dayanışma, çalışkanlık, sorumluluk
Etnospor Kültür Festivali	Yağlı güreş, cirit, okçuluk gibi geleneksel sporlar; 26 ülkeden binden fazla katılımcı. Geleneksel sporların birleştirici gücü birlik ve kardeşlik bağlarını pekiştirir.	Birlik-beraberlik, saygı, barış, huzur

Görsel 1.40 · Sınıf kumbarasına bağış

KİM?	KİME?	NEREDE / NE ZAMAN?	NEDEN?	NASIL?
Ben / sınıfım	İhtiyaç sahibi çocuklara, yaşlılara, depremzedelere	Okulumda, mahallemde; ihtiyaç olduğunda, hemen	Yardım etmek beni mutlu eder; toplumsal birlik güçlenir	Kumbara, kermes, kitap-giysi kampanyası, ziyaret, gönüllülük

Kim kime, nasıl yardım etmeli?: Bir yardım kampanyası **toplumsal birliğe** katkı sağlar: insanlar ortak amaçta buluşur, güven artar, kimse yalnız kalmaz.

METİN	VURGULANAN DEĞERLER
"Her grubun kendine ait kuralları vardır. Grubun her üyesi bu kurallara uymalıdır."	Sorumluluk, saygı, adalet
"Türk misafirperverliği gereği misafirlere dil, din, renk ayrımı yapmayız; kültürel zenginliklere olumlu yaklaşırız."	Saygı, adalet, özgürlük, duyarlılık
"Asrın felaketinde halkımız tek yürek olup depremzedelerin yaralarını sardı; maddi ve manevi her türlü desteği verdi."	Yardımseverlik, duyarlılık, sorumluluk, fedakârlık

1. Öğrenme alanı – özet diyagramı: **Gruplar ve rollerimiz** → dâhil olduğumuz gruplar (aile, okul...), rollerimiz, rollerin getirdiği hak ve sorumluluklar. **Kültürel zenginlikler** → kültürümüzden örnekler (zeybek, ebru, kahve), farklı kültürleri buluşturan durumlar (turizm, eğitim, göç). **Yardımlaşma ve dayanışma** → geçmişten örnekler (sadaka taşı), kurumlar (Kızılay, AFAD, bakanlıklar), faaliyetlerin topluma katkısı (birlik ve beraberlik).

YAZILI RADARI

● **Yazılıda nasıl sorulur?** Metin verilip "hangi değerlere vurgu yapılmıştır?" → değer adlarını doğru yazın: yardımseverlik, duyarlılık, sorumluluk, saygı, adalet, fedakârlık, dayanışma. "Etnospor Festivali'nin birlikte yaşama katkısı nedir?" → sporla ayrılmaları kaldırma, **birlik-beraberlik ve saygı**.

TEST MİNİ TEST

5 soru · yeni nesil · önerilen süre 8 dakika

Doğru: ___ / 5

1 Selçuklu ve Osmanlı döneminde meydanlara, cami ve çeşme yanlarına konulan sadaka taşlarına yardım etmek isteyenler para bırakır; ihtiyaç sahipleri gece geç saatlerde kimseye görünmeden ihtiyacı kadar parayı alırdı.

Bu uygulama ile en çok aşağıdakilerden hangisi korunmak istenmiştir?

- A) Yardım edenin zenginliği B) İhtiyaç sahibinin mahremiyeti ve onuru
C) Taşın sağlamlığı D) Cami ve çeşmelerin temizliği

2 • AFAD afet ve acil durumlarda süreci yönetir.
• Türk Kızılay bağış kutuları ve toplum merkezleriyle yardım toplar.
• Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Ulusal Vefa Programı'nı yürütür.

Bu kurumlardan hangisi ya da hangileri sivil toplum kuruluşudur?

- A) Yalnız AFAD B) Yalnız Türk Kızılay
C) AFAD ve Bakanlık D) Üçü de

3 "El Ele, Gönül Gönüle" projesinde ihtiyaç saptama grubu AFAD ve STK'ların listelerini inceleyerek ihtiyaç listesi hazırlamış, kaynak belirleyici grup ise kermes ve sadaka kutusu planlamıştır.

Bu bilgiye göre projede aşağıdakilerden hangisi yapılmıştır?

- A) Görev paylaşımı yapılarak planlı çalışılmıştır. B) Tüm işleri öğretmen tek başına yapmıştır.
C) Deprem bölgesine gidilmeden proje bitirilmiştir. D) İhtiyaçlar rastgele belirlenmiştir.

4 Bir ortaokulun kulübü sınıflara koyduğu kumbaralarla topladığı bağışlarla 7 yılda dokuz ülkede okul, sağlık ocağı ve su kuyusu yaptırmıştır.

Bu çalışma öğrencilerde öncelikle hangi değer gelişmesine katkı sağlar?

- A) Tasarruf B) Yardımseverlik
C) Çalışkanlık D) Özgürlük

5 Meslek lisesi öğrencileri yalnız yaşayan vatandaşların bozuk eşyalarını tamir etmiş, köy okullarına kütüphane kurmuş ve okullarda üretilen ramazan pidelerini ihtiyaç sahibi evlere dağıtmıştır.

Öğrencilerin bu çalışmaları için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Toplumsal dayanışmaya katkıda bulunmuşlardır. B) Mesleki deneyim kazanmışlardır.
C) Yalnızca kendi ihtiyaçlarını düşünmüşlerdir. D) Fedakârlık göstermişlerdir.

SORU	CEVAP	KISA ÇÖZÜM
1. Soru	B	Kimseye görünmeden alma, ihtiyaç sahibinin incinmemesi ve mahremiyeti içindir.
2. Soru	B	AFAD ve bakanlık kamu kurumu, Türk Kızılay sivil toplum kuruluşudur.
3. Soru	A	Farklı gruplar farklı görevler üstlenmiş; planlı bir görev paylaşımı yapılmıştır.
4. Soru	B	Bağış toplayıp ihtiyaç sahiplerine ulaştırmak yardımseverlik değeridir.
5. Soru	C	Öğrenciler başkalarının ihtiyaçları için çalışmıştır; kendi ihtiyaçlarını düşündükleri söylenemez.

DAHA FAZLASI İÇİN OKUT!

5. Sınıf Sosyal Bilgiler Kitap Tavsiyeleri

Yazılıdan 100 almaya hazır mısın? Bu sorularla kendini test ettin, şimdi sıra denemelerde ve bursluluk sınavlarında fark yaratmakta! **Voltaj Serisi** kitaplarıyla pratik yap, sınav maratonunda hep bir adım önde ol.

Etkinlikli Temel Kitap

- ✓ Sade ve anlaşılır dil.
- ✓ Kavrama Testleri.
- ✓ Açık Uçlu Sorular.
- ✓ Video Çözümü.

36 Haftalık Fasikül

- ✓ Haftalık plana uygun.
- ✓ Süreç değerlendirme.
- ✓ Performans takibi.
- ✓ Video Çözümü.

Soru Bankası

- ✓ Beceri temelli sorular.
- ✓ Analitik yaklaşım.
- ✓ Bölüm değerlendirme.
- ✓ Video Çözümü.

SOSYAL BİLGİLER DÜNYASI®

Bu metin ve doküman Muammer ASLAN tarafından "Sosyal Bilgiler Dünyası" için hazırlanmıştır.

www.sosyalbilgilerdunyasi.com